

Vazební fotografie Anny Magdaleny Schwarzové
(foto archiv ÚSTR)

Anna Magdalena Schwarzová žila v klášteře bosých
karmelitek v Krakově-Wesołe. Zde 2. ledna 2017 ve věku
95 let zemřela.

Děti obětí stalinismu: „Bratr šel do dětského domova, já k estébákům“

Jana Háková

Druhá světová válka nejen rozdělovala, ale výjimečně i spojovala. V Anglii se tak v roce 1941 potkala německá Židovka Emilie Cohnová s českým Židem a přesvědčeným komunistou Vítězslavem Fuchsem. Jejich původ, jazyk i přesvědčení spolu se zručností stalinského režimu v Československu pak na dlouho zase odloučily nejen je, ale i jejich děti. Vítězslav pobyl v komunistických lágrech více než pět let, jeho žena Emilie strávila dva roky ve vazbě. Téměř polovinu toho času neměla tušení, co se stalo s jejími dětmi. Jaké bylo být dcerou politického vězně a Němky v socialistickém Československu, ví Jarmila Kročková.

Jarmila se narodila 5. listopadu 1947 v Ostravě Vítkovicích jako druhé dítě Fuchsových. Její o tři roky starší bratr Milan přišel na svět v Birminghamu v Anglii ještě

za války. „Otec ho viděl dva dny po porodu a pak odjel na vylodění do Francie,“ líčí osudy rodiny Jarmila.

Vítězslav Fuchs pocházel z Ostravy, v Praze vystudoval práva, a když bylo jasné, že Němci co nevidět vtrhnou do Československa, utekl do Anglie. Jako Žid a komunista neměl příliš na výběr. Jak později zjistil, všichni jeho bratři zahynuli v koncentračních táborech. Vítězslav v Británii nastoupil do československé jednotky armády a po vylodění na kontinentu prošel jako radista Evropou až k Plzni.

Emilie Cohnová se do Anglie dostala jako mladistvá z rodného kraje u německého Dortmundu a žila v rodině, která se ujala židovských dětí. Později začala pracovat v továrně na čokoládu. „Čokoládu Cadbury pak už matka milovala celý život,“ poznamenává Jarmila.

S Vítězslavem se Emilie setkala v české komunitě a už v roce 1941 se vzali. Její sestra si v Anglii také našla muže, slovensko-maďarského Žida. Obě se tak po válce setkaly v jedné zemi, v Československu. Zatímco Emiliina sestra se s manželem usadili v Košicích, Fuchsovi se zabydleli na Ostravsku, odkud Vítězslav před válkou utekl.

„Otec byl přesvědčený a velmi aktivní komunista, skutečně se velmi činně zapojil do budování nové Ostravy, věřil v lepší společnost bez antisemitismu, bez vykořisťování pod vlajkou komunistické strany,“ vzpomíná na otce Jarmila. Vítězslav Fuchs ve stranické hierarchii rychle vyrostl a už na podzim roku 1947 byl krajským tajemníkem, což byla poměrně vysoká funkce. Jeho žena

Dvouměsíční Jarmila s bratrem a matkou Emilií

Emilie se zatím potýkala s češtinou. „Matka uměla jen anglicky a německy, ale mluvit v Čechách těsně po válce německy bylo vysloveně nebezpečné, těžko by někomu vysvětlila, že ona před Hitlerem utíkala,“ popisuje Jarmila dobu, kdy se na ulicích pálily německé knihy a nenávisť ke všemu německému byla velmi jasně dávana najevo.

S podobným odporem se potkávali v poválečném Československu paradoxně i Židé, kteří se vrátili z emigrace nebo zázračně přežili koncentrační tábory. Sen Vítězslava Fuchse o komunismu bez antisemitismu se brzy ukázal jako nereálný. Stalin původně podporoval vznik Izraele, protože doufal v nového spojence na Blízkém východě. Když se ale nový židovský stát přiklonil na Západ a ke Spojeným státům, vypukla silná protizidovská kampaň.

Ve vykonstruovaných procesech v Sovětském svazu i celém východním bloku byly popraveny či uvězněny a poslány do gulagů stovky Židů, včetně komunistických prominentů a stranických funkcionářů. Ti byli nejčastěji obviněni z židovského zrádovství a byly jim připsány všechny dosavadní neúspěchy či selhání v budování socialismu. Antisemitistický motiv se v jejich procesech propojoval s hledáním vnitřního nepřítele ve straně a se snahou Stalina udržet si u funkcionářů ve východním bloku pomocí strachu poslušnost. V sousedním Maďarsku takovému procesu padl za oběť například bývalý ministr

vnitřní László Rajk, v Československu padla volba na druhého muže KSČ Rudolfa Slánského, který byl odsouzen spolu s deseti spolustraníky k trestu smrti.

Vítězslava Fuchse zatkli v roce 1951 a byl souzen v procesu se skupinou stranických pracovníků, což byli zejména krajští tajemníci, oficiálně pomahači protistátního spikleneckého centra, v jehož čele stál podle vykonstruovaného obvinění právě Rudolf Slánský.

„Otec nic netušil. Odjel do Prahy na jednání a už se nevrátil. Nevěděli jsme, co se s ním stalo. Tři dny na to zatkli maminku,“ vzpomíná Jarmila Kročková. Spolu s matkou odvedli i děti. „Rozdělili nás od matky i vzájemně, každý jsme museli do jiného auta. Víím to z vyprávění. Bratr skončil v dětském domově v Budišově a mě odvezli do Beskyd k nějaké estébácké rodině,“ líčí Jarmila, které byly v té době tři roky.

Rodina ji přejmenovala na Nevludovou a pravděpodobně ji chtěla vychovat jako vlastní dítě. „Naštěstí si z toho moc nepamatuji. Pamatuji si jen to, že pod oknem tam stál stoleček a v něm jsem měla dvě hračky. Nad ním visel řemen na holení a broušení břitvy a tím jsem došla, když jsem nechtěla jíst.“

O osudu dětí ale Stb záměrně nikoho z rodiny neinformovala. Nevěděly o nich ani sestry rodičů, ani matka Emilie Fuschová, a to nekonečných osm měsíců. Vyšetřovatelé ji deptali mimo jiné tím, že ji nutili psát manželovi dopisy o tom, jak se dětem daří, jak si hrají na písčku a mají se dobře, ačkoliv ona o nich už týdný neměla

